

TBMM

(S. Sayısı: 522)

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/752)

Not: Tasarı Başkanlıkça; esas olarak Dışişleri Komisyonuna; tali olarak Adalet Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

30/09/2009

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1746/3852

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 2/9/2009 tarihinde kararlaştırılan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol’ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Küçük Düşürücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ülkemiz tarafından 1988 yılında onaylanmıştır.

İşkenceye Karşı Sözleşme’ye Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) BM Genel Kurulu’nun A/RES/57/199 sayılı kararı uyarınca 4 Şubat 2003 tarihinden itibaren imza, onay ve katılıma açılmış, 14 Eylül 2005 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül tarafından imzalanmıştır. Ek İhtiyari Protokol, 28/1 maddesi uyarınca, 20 ülkenin taraf olmasının ardından 22 Haziran 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ek İhtiyari Protokol ile işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve küçük düşürücü muamele ve cezanın önlenmesi amacıyla, gözaltı merkezlerine bağımsız uluslararası ve ulusal organlar tarafından ziyaretler yapılmasına imkan veren bir sistem kurulmuştur. Bu çerçevede İşkenceye Karşı Sözleşme’nin denetim organı olan İşkenceye Karşı Komite’ye bağlı Önleme Alt Komitesi (the Sub-Committee on Prevention) oluşturulmuştur.

Ek İhtiyari Protokol'e taraf devletler, Önleme Alt Komitesi'nin yanı sıra, yerel düzeyde de bir veya birden fazla ulusal önleme mekanizması kurmak ve gerek Önleme Alt Komitesi'ne gerek ulusal önleme mekanizmalarına gözaltı merkezlerine ziyarette bulunma hakkı tanıma yükümlülüğünü üstlenmektedirler. Ulusal önleme mekanizmalarının Ek İhtiyari Protokol'ün yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde kurulması ve söz konusu mekanizmalar ve personelinin bağımsızlığının devlet tarafından garanti altına alınması gerekmektedir.

Ek İhtiyari Protokol çekince konmasına imkan tanımamakta, ancak taraf devletlere Önleme Alt Komitesi ile ulusal önleme mekanizmalarının görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri uygulamayı en fazla üç yıl süreyle erteleme imkanı vermektedir. Bu çerçevede, ulusal önleme mekanizması olarak görev yapabilecek bir ulusal insan hakları kurumu oluşturulmasına ilişkin çalışmaları halihazırda sürmektedir.

İşkence ve kötü muamele ile mücadele konusu ülkemizin öncelikleri arasında bulunmaktadır. Bu konuda özellikle son dönemde genel reform sürecinin bir parçası olarak yasal düzenlemeler yapılmış, uygulamada kapsamlı ilerleme sağlanmıştır. Esasen, ülkemiz Avrupa Konseyi çerçevesinde sonuçlandırılmış olan Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi (AİÖS)'ne taraf olmuş ve bu sözleşmenin denetim organı olan Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) ile işbirliği yapma yükümlülüğünü üstlenmiştir. AİÖS, Ek Protokol'den daha somut, ileri ve bağlayıcı önlemler içermektedir. Son yıllarda AİÖK ile gelişen ilişkilerimiz çerçevesinde, ülkemizde gözaltı ve cezaevi koşullarının AİÖK tavsiyelerine uygun biçimde düzenlenmesi yolunda önemli mesafe alınmıştır. Bu durumda Ek Protokole taraf olunması ülkemize yeni bir yük getirmeyecektir. Ek Protokole taraf olunması, ülkemizin gelişen uluslararası saygınlığına olumlu katkıda bulunacak bir gelişme olacaktır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

18 Haziran 2010

Esas No.: 1/752

Karar No.: 59

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 30/9/2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 8/9/2009 tarihinde tali komisyon olarak Adalet Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 16/6/2010 tarihli 12 nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde Protokol ile işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve küçük düşürücü muamele ve cezanın önlenmesi amacıyla, gözetli merkezlerine bağımsız uluslararası ve ulusal organlar tarafından ziyaretlerin yapılmasına imkan veren bir sistemin kurulması, bu çerçevede İşkenceye Karşı Sözleşme'nin denetim organı olan İşkenceye Karşı Komite'ye bağlı Önleme Alt Komitesinin oluşturulması öngörülmüştür.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- İhtiyari Protokolün BM Genel Kurulunun kararıyla 4 Şubat 2003 tarihinden itibaren imza, onay ve katılıma açıldığı, Ülkemiz adına 14 Eylül 2005 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah GÜL tarafından imzalandığı,

- Halen 51 ülkenin onaylamış olduğu Protokolün 2006 yılında yürürlüğe girdiği,

- Protokole taraf olan devletlerin bir veya birden fazla ulusal önleme mekanizması kurmak yükümlülüğü altına girdiği,

- Protokolün Türkiye'nin izlemekte olduğu işkenceye karşı sıfır tolerans politikasıyla tamamiyle uyumlu olduğu,

- Türkiye'nin esasen Avrupa Konseyi bünyesinde de Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesiyle çok yakın çalışmalar sürdürdüğü, bu yakın işbirliği çerçevesinde gözetli ve cezaevi koşullarında son yıllarda önemli ilerlemelerin bulunduğu,

- Protokolün hem Türkiye'nin saygınlığı açısından bir ilave adım olacağı, hem de işkenceyle mücadele politikasına destek olacağı,

İfade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi ve Mardin Milletvekili Gönül Bekin Şahklubey'in Komisyon raporu üzerine özel sözcü olarak atanması Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Metin Yılmaz</i>	<i>Mehmet Çerçi</i>
Karabük	Bolu	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Fevzi Şanverdi</i>	<i>Şükrü Mustafa Elekdağ</i>	<i>Canan Kalsın</i>
Hatay	İstanbul	İstanbul
(Bu Raporun Özel Sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ufuk Uras</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>	<i>Hüseyin Tuğcu</i>
İstanbul	Kırşehir	Kütahya
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Metin Ergun</i>
Malatya	Mardin	Muğla
	(Bu Raporun Özel Sözcüsü)	
Üye		Üye
<i>Abdulkadir Emin Önen</i>		<i>Necip Taylan</i>
Şanlıurfa		Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İŞKENCEYE VE DİĞER ZALİMANE, GAYRİİNSANİ VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNE EK İHTİYARİ PROTOKOLÜN ONAY- LANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına 14 Eylül 2005 tarihinde New York'ta imzalanan "İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"ne Ek İhtiyari Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı V.

M. Aydın

Devlet Bakanı

S. A. Kavaç

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. V.

F. Çelik

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı

C. Yılmaz

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

N. Ergün

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN

KABUL ETTİĞİ METİN

İŞKENCEYE VE DİĞER ZALİMANE, GAYRİİNSANİ VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNE EK İHTİYARİ PROTOKOLÜN ONAY- LANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı

F. N. Özak

Devlet Bakanı V.

F. N. Özak

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı V.

B. Atalay

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

İŞKENCEYE VE DİĞER ZALİMANE, GAYRİİNSANÎ VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ'NE EK İHTİYARÎ PROTOKOL

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 18 Aralık 2002 tarihli elli yedinci oturumunda A/RES/57/199 sayılı kararlar kabul edilmiştir.

İşbu Protokol (Protokol'ün özgün metninin kabul edildiği tarih olan) 4 Şubat 2003 tarihinden bu yana Birleşmiş Milletler'in New York'daki merkezinde imza, onay ya da katılıma açık bulunmaktadır.

GİRİŞ

İşbu Protokol'e Taraf olan Devletler,

İşkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezanın yasaklandığını ve bunların insan haklarını ciddi şekilde ihlâl ettiğini teyit ederek,

"İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"nin (bundan böyle Sözleşme olarak anılacaktır) amaçlarına ulaşmak ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunmasının güçlendirilmesi için daha fazla önlem alınmasının gerekli olduğuna inanarak,

Sözleşme'nin 2 ve 16'ncı maddelerinin her bir Taraf Devleti, kendi yargı yetkisi altındaki herhangi bir toprak parçasında işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya ceza fiillerini önlemek için etkin önlemler almakla yükümlü kıldığını anımsayarak,

Bu maddeleri uygulamada esas sorumluluğun Devletlere ait bulunduğunu, özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin korunmalarının güçlendirilmesinin ve bu kişilerin insan haklarına tam saygı gösterilmesinin herkes tarafından paylaşılan ortak bir sorumluluk olduğunu ve uluslararası icraî kuruluşların ulusal önlemleri tamamladığını ve güçlendirdiğini beyan ederek,

İşkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezanın etkin biçimde önlenmesinin eğitim ve değişik yasal, yönetsel, yargısal ve diğer önlemlerin birleşimini gerektirdiğini anımsayarak,

Keza İnsan Hakları Dünya Konferansı'nın işkencenin ortadan kaldırılması için harcanacak emeğin ilkin ve öncelikle önleme üzerinde yoğunlaşması gerektiğini açıkça kabul ettiğini ve Sözleşme'ye, kişilerin alıkoyuldukları yerlere düzenli ziyaretler yoluyla önleyici bir sistemin kurulmasını hedefleyen bir ihtiyarî protokol eklenmesi çağrısında bulunduğunu anımsayarak,

Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişileri işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korumanın, alıkoyma yerlerine yapılacak düzenli ziyaretlere dayalı, önleyici özellikteki adli olmayan araçlarla güçlendirilebileceğine inanarak,

Aşağıdaki gibi anlaşmıştır:

I. BÖLÜM

Genel İlkeler

Madde 1

İşbu Protokol'ün amacı, işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek üzere, uluslararası ve ulusal bağımsız kuruluşların, kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapacağı bir sistem yaratmaktır.

Madde 2

1. İşbu Protokol'de belirtilen görevleri yerine getirmek üzere (bundan böyle Önleme Alt-Komitesi olarak anılacak olan) bir "İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezanın Önlenmesi Alt-Komitesi" kurulur.
2. Önleme Alt-Komitesi çalışmasını Birleşmiş Milletler Andlaşması çerçevesinde ve burada yer alan amaçlar ve ilkelerin yanı sıra, Birleşmiş Milletler'in özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muameleye ilişkin kuralların rehberliğinde yürütür.
3. Aynı şekilde, Önleme Alt-Komitesi gizlilik, tarafsızlık, seçici olmama, evrensellik ve nesnellik ilkelerini de kendisine rehber edinir.
4. İşbu Protokol'ün uygulanması için Önleme Alt-Komitesi ile Taraf Devletler işbirliği yapar.

Madde 3

Herbir Taraf Devlet, ulusal düzeyde, işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezanın önlenmesi için bir ya da birden çok (bundan böyle "ulusal önleme mekanizması" olarak anılacak) ziyaretçi birim kurar ya da idame ettirir.

Madde 4

1. Her bir Taraf Devlet, yargı yetkisi ya da denetimi altında bulunan kişilerin, bir kamu makamının verdiği emire binaen ya da kamu makamının tahriki veya rızası veya bilgisi dahilinde, özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları ya da bırakılabilecekleri yerlerin, 2 ve 3. maddelerde atıfta bulunulan mekanizmalardan herhangi biri tarafından, işbu Protokol uyarınca, ziyaret edilmesine izin verir.
2. İşbu Protokol'ün amaçları bakımından özgürlükten yoksun bırakılma herhangi bir adlî, idarî veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözetli yerlerinde tutulması, hapis edilmesi veya yerleştirilmesi anlamına gelir.

II. BÖLÜM

Önleme Alt-Komitesi

Madde 5

1. Önleme Alt-Komitesi on üyeden oluşur. İşbu Protokol'e ellinci onay ya da katılmanın tamamlanmasından sonra, Önleme Alt-Komitesi üyelerinin sayısı yirmibeşe çıkartılır.
2. Önleme Alt-Komitesi üyeleri yüksek ahlâklı, özellikle ceza hukuku, cezaevi ya da polis yönetimi ya da özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muameleye ilişkin alanlarda meslekî deneyimini kanıtlamış kişiler arasından seçilir.
3. Önleme Alt-Komitesi'nin oluşumunda adilane coğrafi dağılıma ve farklı uygarlık ve Taraf Devletlerin hukuk sistemlerinin temsil edilmesine gereken özen gösterilir.
4. Keza bu oluşumda, eşitlik ve ayırım yapmama ilkeleri temelinde, cinslerin dengeli biçimde temsiline dikkat edilir.
5. Önleme Alt-Komitesi'nin, aynı Devletin vatandaşlığını haiz birden çok üyesi olamaz.
6. Önleme Alt-Komitesi'nin üyeleri kişisel olarak görev yaparlar, bağımsız ve tarafsız ve Önleme Alt-Komitesi'nde etkin biçimde hizmet vermeye müsait olurlar.

Madde 6

1. Her bir Taraf Devlet, bu maddenin 2. fıkrası uygun olarak, 5. maddede sayılan vasıfları haiz olan ve gerekli koşulları taşıyan en fazla iki kişiyi aday gösterebilir ve bunu yaparken, adayların nitelikleri hakkında ayrıntılı bilgi verir.

2.

(a) Adaylar bu Protokol'e Taraf Devletlerden birinin vatandaşı olacaklardır;

(b) İki adaydan en az biri onu aday gösteren Taraf Devletin vatandaşı olacaktır;

(c) Bir Taraf Devletin vatandaşı olan ikiden çok kişi aday gösterilemez;

(d) Bir Taraf Devlet, başka bir Taraf Devletin vatandaşı olan bir kişiyi aday göstermeden önce, o Taraf Devletin rızasını arayacak ve alacaktır.

3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, seçimlerin yapılacağı Taraf Devletler toplantısından en az beş ay önce Taraf Devletlere birer mektup yollayarak adaylarını üç ay içinde bildirmeye davet eder. Genel Sekreter, tüm adayların, kendilerini aday gösteren Taraf Devletleri de belirten, alfabetik sıraya göre hazırlanmış bir listesini sunar.

Madde 7

1. Önleme Alt-Komite'si'nin üyeleri aşağıdaki yöntemle seçilir:

(a) Öncelik, işbu Protokol'ün 5. maddesinde sayılan koşullar ve ölçütlere uygunluğa verilir;

(b) İlk seçim, işbu Protokol'ün yürürlüğe girişinden itibaren en geç altı ay içinde yapılır;

(c) Önleme Alt-Komitesi üyeleri Taraf Devletlerce gizli oyla seçilir;

(d) Önleme Alt-Komite üyeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından iki yılda bir yapılacak olan Taraf Devletler toplantısında seçilir. Taraf Devletlerin üçte ikisinin yeterli sayıyı oluşturacağı bu toplantıda, toplantıya katılan ve oy kullanan Taraf Devlet temsilcilerinin oylarının en fazlasını ve mutlak çoğunluğunu kazanan kişiler, Önleme Alt-Komite'si üyeliğine seçilirler.

2. Seçim sırasında, bir Taraf Devletin vatandaşı olan iki kişinin Önleme Alt-Komite'si üyesi seçilebilmek için geçerli koşulları haiz olduğu görülürse, daha fazla oy alan aday Önleme Alt-Komite'si'ne seçilir. Her iki adayın da aynı sayıda oy alması durumunda, aşağıdaki yöntem izlenir:

(a) Adaylardan yalnızca birisi vatandaşı olduğu Taraf Devletçe aday gösterildiği takdirde, o vatandaş Önleme Alt-Komite'si üyesi olarak görev yapar.

(b) Her iki aday da vatandaşı oldukları Taraf Devletçe aday gösterildikleri takdirde, hangisinin üye olacağını belirlemek için ayrı bir gizli oylama yapılır;

(c) Adaylardan hiçbiri vatandaşı olduğu Taraf Devletçe aday gösterilmediği takdirde, hangi adayın üye olacağını belirlemek üzere ayrı bir gizli oylama yapılır.

Madde 8

Önleme Alt-Komite'si üyelerinden biri ölür ya da istifa ederse, ya da herhangi bir sebeple görevini daha fazla yerine getiremezse, bu üyeyi aday göstermiş olan Taraf Devlet, çeşitli uzmanlık alanları arasında uygun bir dengenin sağlanması gereğini dikkate alarak, 5. maddede sayılan vasıfları haiz olan ve gerekli koşulları taşıyan bir başka münaşip kişiyi, Taraf Devletlerin bir sonraki toplantısına kadar görev yapmak üzere, Taraf Devletlerin çoğunluğunun onayını almak koşuluyla, aday gösterir. Birleşmiş

Milletler Genel Sekreteri tarafından anılan görevlendirmeye ilgili bilginin kendilerine verilmesinden başlayarak altı ay içinde Taraf Devletlerin yarısı ya da daha fazlasından olumsuz yanıt gelmemesi, aranan onayın sağlandığı anlamına gelir.

Madde 9

Önleme Alt-Komitesi üyeleri dört yıllık bir dönem için seçilirler. Üyeler yeniden aday gösterildikleri takdirde yalnızca bir kez daha seçilebilirler. İlk seçimde seçilen üyelerin yarısının görev süresi iki yıl sonunda sona erer; bu üyelerin kimler olduğu, 7. maddenin 1. fıkrasının (d) bendinde anılan toplantının Başkanı tarafından kur'ayla belirlenir.

Madde 10

1. Önleme Alt-Komitesi memurlarını iki yıllık bir süre için seçer. Memurlar yeniden seçilebilirler.
2. Önleme Alt-Komitesi içtüzüğünü kendisi yapar. Bu içtüzük, başkalarının yanı sıra şunları içerir:
 - (a) Üye sayısının yarısından bir fazlası yeter sayıyı oluşturur;
 - (b) Önleme Alt-Komitesi'nin kararları hazır bulunan üyelerin çoğunluğuyla alınır;
 - (c) Önleme Alt-Komitesi'nin toplantıları gizli yapılır.
3. Önleme Alt-Komitesi'nin ilk toplantısı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından yapılır. İlk toplantıdan sonra, Önleme Alt-Komitesi kendi içtüzüğünde öngörülen zamanlarda toplanır. Önleme Alt-Komitesi ile İşkenceye Karşı Komite'nin oturumları yılda en az bir kez aynı anda yapılır.

III. BÖLÜM

Önleme Alt-Komitesi'nin Görevleri

Madde 11

1. Önleme Alt-Komitesi:
 - (a) 4. maddede sözü edilen yerleri ziyaret etmek ve Taraf Devletlere özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü davranış veya cezalara karşı korunmasına ilişkin tavsiyeler verir;
 - (b) Ulusal önleyici mekanizmalarla ilgili olarak:
 - (i) Gerekli olduğunda, Taraf Devletlere, bu mekanizmaların kurulması konusunda tavsiye verir ve yardım eder;
 - (ii) Ulusal önleyici mekanizmalarla doğrudan, ve gerektiğinde gizli olarak, temas eder ve kapasitelerini arttırmak amacıyla bunlara eğitimsel ve teknik yardımda bulunur;
 - (iii) Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin, işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezalara karşı korunmasını güçlendirmek için gerekli araçları ve ihtiyaçlarını değerlendirmede onlara tavsiye verir ve yardım eder;
 - (iv) Taraf Devletlere işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezalar yönünden ulusal önleyici mekanizmaların kapasitesini ve yetkisini güçlendirmek amacıyla tavsiye verir ve gözlemlerini iletir;

(c) İşkencenin genel olarak önlenmesi için, kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezalara karşı korunmasının güçlenmesi doğrultusunda çalışan ilgili Birleşmiş Milletler birimleri ile mekanizmalarının yanı sıra, uluslararası, bölgesel ve ulusal kurumlar ve örgütlerle işbirliği yapar.

Madde 12

Taraf Devletler, Önleme Alt-Komitesi'nin 11. maddede belirlenen görevlerini yerine getirebilmesi için;

(a) Önleme Alt-Komitesi'ni ülkesinde kabul etmeyi ve bu Protokol'ün 4. maddesinde tanımlanan gözaltı yerlerine girmesine izin vermemeyi;

(b) Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunmalarının güçlendirilmesi bakımından alınması gereken ihtiyaçları ve önlemleri değerlendirmek için Önleme Alt-Komitesi'nin isteyebileceği sorun ile ilgili her türlü bilgiyi sağlamayı;

(c) Önleme Alt-Komitesi ile ulusal önleyici mekanizmalar arasındaki temasları teşvik etmeyi ve kolaylaştırmayı;

(d) Önleme Alt-Komitesi'nin tavsiyelerini incelemeyi ve muhtemel önlemlerin icrasına ilişkin olarak diyaloga girmeyi;

Taahhüt ederler.

Madde 13

1. Önleme Alt-Komitesi, 11. maddede düzenlenen görevi yerine getirmek için, Taraf Devletlere yapacağı düzenli ziyaretlerin, ilkin kur'a çekmek suretiyle, programını hazırlar.

2. Önleme Alt-Komitesi, danışmalar üzerine, ziyaretlerin gerçekleştirilmesi için gereken uygun düzenlemeleri gecikmeksizin yapabilmeleri için programını Taraf Devletlere bildirir.

3. Ziyaretler, Önleme Alt-Komitesi'nin en az iki üyesince gerçekleştirilir. Gerektiğinde bu üyelere; Taraf Devletlerin, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin ve Birleşmiş Milletler Uluslararası Suçun Önlenmesi Merkezi'nin önerileri esas alınarak hazırlanmış uzmanlar listesinden seçilen, işbu Protokol'ün kapsamına giren alanlarda meslekî deneyim ve bilgisini göstermiş uzmanlar eşlik edebilir. Listenin hazırlanmasında, ilgili Taraf Devletler en fazla beş ulusal uzman önerir. İlgili Taraf Devlet belirli bir uzmanın ziyarete katılmasına itiraz edebilir, bunun üzerine Önleme Alt-Komitesi bir başka uzman önerecektir.

4. Önleme Alt-Komitesi uygun bulursa, düzenli ziyaretten sonra, kısa bir izleme ziyareti yapılmasını önerebilir.

Madde 14

1. Önleme Alt-Komitesi'nin görevini yerine getirebilmesi için işbu Protokol'e Taraf Devletler:

(a) 4. maddede tanımlanan gözaltı yerlerindeki özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin sayısının yanı sıra, bu yerlerin sayısı ve yerlerine ilişkin tüm bilgiye kısıtlama olmaksızın ulaşım;

(b) Bu kişilere uygulanan muamele ve tutuldukları yerlerin koşullarına ilişkin tüm bilgiye kısıtlama olmaksızın ulaşım;

(c) Aşağıdaki 2. fıkra hükmüne bağlı olmak koşuluyla, bütün alıkoyma yerlerine, yapılarına ve tesislerine kısıtlama olmaksızın ulaşım;

(d) Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerle, tanıklar bulunmaksızın, doğrudan doğruya ya da gerekli görülüyorsa çevirmen aracılığıyla, ve Önleme Alt-Komitesi'nin konuyla ilgili bilgi verebileceğine inandığı başka herhangi bir kişiyle özel görüşme olanağı;

(e) Ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri seçme serbestisi;

Sağlamayı taahhüt ederler.

2. Belirli bir alıkoyma yerinin ziyaret edilmesine yalnızca ziyaret edilecek yerdeki ulusal savunma, kamu güvenliği, doğal afet ya da ciddi düzensizlikten kaynaklanan ivedi ve zorlayıcı sebeplerin böyle bir ziyareti geçici olarak engellediği gerekçesi itiraz edilebilir. İlan edilmiş olağanüstü hâlin varlığı bir Taraf Devletçe ziyarete itiraz gerekçesi olarak kullanılamaz.

Madde 15

Hiçbir makam ya da kamu görevlisi, doğru ya da yanlış, herhangi bir bilgiyi Önleme Alt-Komitesi'ne ya da üyelerine iletmış olmasından dolayı herhangi bir kişiye ya da örgüte yaptırım uygulanması emri veremez, yaptırım uygulayamaz, uygulanmasına izin veremez ya da uygulanmasını hoş göremez ve bu kişi veya örgüte karşı başka şekilde taraflı davranamaz.

Madde 16

1. Önleme Alt-Komitesi, tavsiye ve gözlemlerini Taraf Devlete ve gerektiğinde ulusal önleme mekanizmasına gizli olarak iletir.

2. Önleme Alt-Komitesi raporunu, ilgili Taraf Devletin bu yönde bir istemi üzerine, o Taraf Devletin yorumlarıyla birlikte yayımlar. Eğer Taraf Devlet raporun bir bölümünü kamuya açıklarsa, Önleme Alt-Komitesi raporun tamamını veya bir bölümünü yayımlayabilir. Ancak, ilgili kişinin rızası olmaksızın hiçbir kişisel bilgi yayımlanamaz.

3. Önleme Alt-Komitesi etkinliklerine ilişkin kamuya açık yıllık raporunu İşkenceye Karşı Komite'ye sunar.

4. Bir Taraf Devlet, 12 ve 14'üncü maddeler uyarınca Önleme Alt-Komitesi'yle işbirliği yapmayı, ya da Önleme Alt-Komitesi'nin tavsiyeleri ışığında durumu iyileştirmek üzere adımlar atmayı reddederse, İşkenceye Karşı Komite, Önleme Alt-Komitesi'nin istemi üzerine, Taraf Devletin görüşlerini açıklamak olanağından yararlanmasından sonra, konuya ilişkin bir açıklama yapmaya ya da Önleme Alt-Komitesi'nin raporunu yayımlamaya, üyelerinin çoğunluğuyla, karar verebilir.

IV. BÖLÜM

Ulusal önleme mekanizmaları

Madde 17

Her bir Taraf Devlet, işkencenin ulusal düzeyde önlenmesi için, en geç bu Protokol'ün yürürlüğe girmesini ya da onaylanmasını ya da ona katılınmasını izleyen bir yıl içinde, bir ya da birkaç bağımsız ulusal önleme mekanizmasını idame eder, atar ya da kurar. Merkezî olmayan birimlerce kurulan mekanizmalar, işbu Protokol'ün hükümlerine uygunsalar, onun amaçları bakımından ulusal önleyici mekanizmalar olarak atanabilirler.

Madde 18

1. Taraf Devletler, ulusal önleme mekanizmalarının işlevsel bağımsızlığını ve çalışanlarının bağımsızlığını güvence altına alır.

2. Taraf Devletler, ulusal önleme mekanizmalarındaki uzmanların aranan beceri ve meslekî bilgiye sahip olduğunu güvence altına almak için gereken önlemleri alır.
3. Taraf Devletler ulusal önleme mekanizmalarının işlemesi için gereken kaynakları sağlamayı taahhüt eder.
4. Ulusal önleme mekanizmalarını kurarken Taraf Devletler, insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına yönelik ulusal kurumların statüsüyle ilgili İkelere gereken özeni gösterir.

Madde 19

Ulusal önleme mekanizmalarına, en azından:

- (a) Gerektiğinde 4. maddede tanımlanan gözaltı yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunmasını güçlendirmek amacı ile bu kişilerin durumunu düzenli olarak incelemek;
- (b) Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilere yönelik tutumu ve bu kişilerin durumunu iyileştirmek ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek amacıyla, Birleşmiş Milletler'in ilgili kurallarını dikkate alarak, ilgili makamlara tavsiyelerde bulunmak;
- (c) Mevcut ya da taslak durumundaki yasal düzenlemelere ilişkin öneriler ve gözlemler sunmak;

Yetkileri verilir.

Madde 20

İşbu Protokol'e Taraf Devletler, görevlerini yerine getirebilmeleri için ulusal önleme mekanizmalarına aşağıda sayılan yetkileri vermeyi üstlenirler:

- (a) 4. maddede tanımlanan gözaltı yerlerinde özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilerin sayısının yanı sıra, bu tür yerlerin sayısı ve bulunduğu yere ilişkin her türlü bilgiye ulaşmak;
- (b) Bu kişilere yönelik tutum ve alıkonulma koşullarına ilişkin tüm bilgiye ulaşmak;
- (c) Tüm alıkoyma yerlerine ve bunların binalarına ve tesislerine ulaşmak;
- (d) Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerle, tanık bulunmaksızın, doğrudan doğruya ya da gerekli görülüyorsa çevirmen aracılığıyla, ve ulusal önleme mekanizmasının konuyla ilgili bilgi verebileceğine inandığı başka herhangi bir kişiyle özel görüşme olanağı;
- (e) Ziyaret etmek istedikleri yerleri ve görüşmek istedikleri kişileri seçme serbestisi;
- (f) Önleme Alt-Komiteisi ile temas kurmak, ona bilgi iletmek ve bir araya gelmek hakkı.

Madde 21

1. Hiçbir makam ya da kamu görevlisi, doğru ya da yanlış herhangi bir bilgiyi ulusal önleme mekanizmasına iletmemiş olması dolayısıyla herhangi bir kişiye ya da örgüte yaptırım uygulanması emri veremez, yaptırım uygulayamaz, uygulanmasına izin veremez ya da uygulanmasını hoş göremez ve bu kişi veya örgüte karşı başka şekilde tarafı davranamaz.
2. Ulusal önleme mekanizmasıyla derlenen gizli bilgi korunur. İlgili kişinin rızası olmaksızın hiçbir kişisel bilgi yayımlanamaz.

Madde 22

İlgili Taraf Devletin yetkili makamları ulusal önleme mekanizmasının tavsiyelerini inceleyecek ve muhtemel önlemlerin icrası ile ilgili olarak diyaloga girecektir.

Madde 23

İşbu Protokol'e Taraf Devletler ulusal önleme mekanizmalarının yıllık raporlarını yayımlamayı ve dağıtmayı üstlenirler.

V. BÖLÜM

Beyan

Madde 24

1. Onay üzerine, Taraf Devletler işbu Protokol'ün III ya da IV'üncü Bölümünden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyi erteledikleri yolunda bir beyanda bulunabilirler.
2. Bu erteleme en fazla üç yıllık bir süre için geçerlidir. Taraf Devletçe gerekli açıklamalar yapıldıktan ve Önleme Alt-Komitesi'yle istişare edildikten sonra, İşkenceye Karşı Komite, bu süreyi ilâveten iki yıl uzatabilir.

VI. BÖLÜM

Malî Hükümler

Madde 25

1. İşbu Protokol uyarınca kurulan Önleme Alt-Komitesi'nin çalışmalarından kaynaklanan harcamalar, Birleşmiş Milletler tarafından karşılanır.
2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Önleme Alt-Komitesi'ne işbu Protokol uyarınca kendisine verilen işlevleri etkin biçimde yerine getirmesi için gerekli personeli ve kolaylıkları sağlar.

Madde 26

1. Önleme-Alt Komitesi'nin bir taraf devleti ziyaretinden sonra vereceği tavsiyelerin icrasının ve ulusal önleme mekanizmasının eğitim programlarının finansmanında yardımcı olmak için, Birleşmiş Milletler'in malî düzenleme ve kurallarına uygun olarak idare edilmek üzere, Genel Kurul'un ilgili usullerine uygun olarak bir Özel Fon kurulur.
2. Özel Fon Hükümetler, hükümetler-arası ve hükümet-dışı örgütler ile öteki özel ve kamusal varlıkların gönüllü katkıları ile finanse edilebilir.

VII. BÖLÜM

Son hükümler

Madde 27

1. İşbu Protokol, Sözleşme'yi imzalamış olan herhangi bir Devletin imzasına açıktır.

2. İşbu Protokol, Sözleşme'yi onaylamış ya da Sözleşme'ye katılmış olan herhangi bir Devlet tarafından onaylanabilir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.
3. İşbu Protokol, Sözleşme'yi onaylamış olan ya da Sözleşme'ye katılmış olan herhangi bir Devletin katılımına ağıttır.
4. Katılım, katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilmesiyle gerçekleşir.
5. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, işbu Protokol'ü imzalamış ya da işbu Protokol'e katılmış olan tüm Devletlere, tevdi edilen her onay ya da katılma belgesi hakkında bilgi verir.

Madde 28

1. İşbu Protokol, yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdiini müteakip otuzuncu gün yürürlüğe girer.
2. İşbu Protokol, yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdiinden sonra, işbu Protokol'ü onaylayan ya da işbu Protokol'e katılan herbir Devlet için kendi onay ya da katılma belgesini verdiği günü izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 29

İşbu Protokol'ün hükümleri, federal Devletlerin her yerinde sınırlama ya da istisna olmaksızın uygulanır.

Madde 30

İşbu Prokokol'e çekince konamaz.

Madde 31

İşbu Protokol'ün hükümleri Taraf Devletlerin alıkoyma yerlerine yapılacak ziyaretler sistemi kuran herhangi bir bölgesel sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini etkilemez. Önleme Alt-Komitesi ve bu tür bölgesel sözleşmelerle oluşturulmuş kurumlar yinelemeleri önlenmek ve işbu Protokol'ün hedeflerinin etkin biçimde gerçekleştirmek amacıyla danışmada bulunmaya ve işbirliği yapmaya teşvik edilirler.

Madde 32

İşbu Protokol'ün hükümleri, Taraf Devletlerin, 12 Ağustos 1949 tarihli dört Cenevre Sözleşmesi ile bunlara Ek 8 Haziran 1977 tarihli Protokolleri'nden kaynaklanan yükümlülüklerini, ya da uluslararası insancıl hukuk kapsamına girmeyen durumlarda herhangi bir Taraf Devlete tanınan Uluslararası Kızılhaç Komitesi'ne alıkoyma yerlerini ziyaret etme yetkisi verme olanağını etkilemez.

Madde 33

1. Herhangi bir Taraf Devlet, konuya ilişkin olarak işbu Protokol'ün ve Sözleşme'nin öteki Taraf Devletlerine bilgi verecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne göndereceği yazılı bildirim yoluyla, herhangi bir zamanda Protokol'den çekilebilir. Çekilme, bildirimin Genel Sekreter'in eline geçmesinden itibaren bir yıl sonra yürürlük kazanır.
2. Böyle bir çekilme Taraf Devleti çekilmenin yürürlük kazanmasından önce meydana gelebilecek herhangi bir fiil ya da durum dolayısıyla, ya da ilgili Taraf Devlet hakkında Önleme Alt-Komitesi'nin

karar verdiği ya da verebileceği işlemler dolayısıyla işbu Protokol'den kaynaklanan yükümlülüklerinden kurtulma sonucunu doğurmayacağı gibi, çekilme, çekilmenin yürürlük kazandığı tarihten önce Önleme Alt-Komitesi tarafından incelenmeye başlanmış olan herhangi bir konunun incelenmesinin sürmesine engel olmaz.

3. Bir Taraf Devlet'in çekilmesinin yürürlük kazandığı tarihten sonra, Önleme Alt-Komitesi bu Devletle ilgili herhangi bir yeni konuyu incelemeye başlayamaz.

Madde 34

1. İşbu Protokol'e Taraf Devlet herhangi bir devlet, değişiklik önerebilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne iletebilir. Akabinde Genel Sekreter, önerilen değişikliği, önerinin inceleneceği ve oylanacağı bir Taraf Devletler konferansından yana olup olmadıklarını bildirmeleri istemiyle birlikte bu Protokol'e Taraf Devletlere bildirir. Böylesi bir bildirimin yapılmasını izleyen dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte birinin böyle bir konferanstan yana olması durumunda, Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler'in himayesinde bir konferans toplar. Konferansta hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğunca kabul edilen herhangi bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nce kabul için tüm Taraf Devletlere sunulur.

2. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca kabul edilen bir değişiklik işbu Protokol'e Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğunca, kendi ilgili anayasal süreçlerine uygun olarak kabul edildiğinde yürürlüğe girecektir.

3. Değişiklikler yürürlüğe girdiğinde, kabul eden Taraf Devletleri bağlayıcı olurken, diğer Taraf Devletler işbu Protokol hükümleri ve eğer kabul etmişler ise önceki tarihli değişikliklerle bağlı olmaya devam edecektir.

Madde 35

Önleme Alt-Komitesi ile ulusal önleme mekanizmalarının üyelerine, görevlerini bağımsız olarak yerine getirmeleri için gereken ayrıcalık ve muafiyetler tanınır. Önleme Alt-Komitesi üyelerine 13 Şubat 1946 tarihli Birleşmiş Milletler'in Ayrıcalıklarına ve Muafiyetlerine dair Sözleşme'nin 22'nci Bendinde düzenlenen ayrıcalık ve dokunulmazlıklar, anılan Sözleşme'nin 23'üncü Bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, verilir.

Madde 36

Bir Taraf Devleti ziyaret ederken, Önleme Alt-Komitesi üyeleri, işbu Protokol hükümlerine ve amaçlarına ve yararlanabilecekleri ayrıcalık ve dokunulmazlıklara zarar vermeksizin aşağıdakileri yaparlar:

- (a) Ziyaret edilen Devletin yasa ve düzenlemelerine uymak;
- (b) Görevlerinin tarafsız ve uluslararası niteliğiyle bağdaşmayan eylem ve etkinliklerden kaçınmak.

Madde 37

1. Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri eşit derecede geçerli olan işbu Protokol, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Protokol'ün onaylı örneklerini tüm Devletlere iletir.

